

**GECSE ISTVÁNNÉ – JAKAB NÓRA – MENYHÁRT SZABOLCS –
PRUGBERGER TAMÁS – TÓTH HILDA – VARGA ZOLTÁN –**

SZOCIÁLIS JOG II.

Társadalombiztosítási jog

Második, átdolgozott kiadás

Kiadó:
"Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért"
Miskolc
2010.

I. RÉSZ – A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI JOG ALAPINTÉZMÉNYEI, KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE..... 9

1. § Alapkérdések.....	9
1. A szociális jog feladata, a magyar szociális rendszer.....	9
2. A szociális jog és az alkotmányjog.....	10
3. A társadalombiztosítás fogalma, rendszere.....	12
4. A társadalombiztosítás alapelvei.....	13
5. A társadalombiztosítás alanyai.....	14
5.1 Az ellátásra jogosultak köre.....	15
5.1.1 A biztosítottak, a biztosítási jogviszony keletkezése, megszűnése, szünetelése.....	15
5.1.2 A társadalombiztosítás egyes ellátásaira jogosultak.....	17
5.2 A társadalombiztosítás szervei.....	19
5.2.1. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár.....	19
5.2.2 Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság.....	21
5.3 A foglalkoztató.....	21
2. § A társadalombiztosítási ellátások fedezete.....	23
1. A finanszírozási eljárás.....	23
2. A járulékfizetés alapja, a járulék.....	23
3. A foglalkoztatót terhelő járulékok.....	25
3.1 A társadalombiztosítási járulék.....	25
3.2 A táppénz-hozzájárulás.....	25
3.3 A karkedvezmény-biztosítási járulék.....	26
4. A biztosított által fizetendő járulékok.....	26
4.1. Biztosítási kötelezettséggel nem rendelkezők járulékfizetése...	27
4.2. Egyéb személyek járulékfizetési kötelezettsége.....	27
4.3. Több biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony járulékfizetési kötelezettsége.....	28
5. Az egészségügyi hozzájárulás.....	29
5.1. Százalékos mértékben meghatározott eho.....	29
3. § Az európai társadalombiztosítási jog általános jellemzői.....	31
1. A nyugat-európai társadalombiztosítási jog általános jellemzői, és a beinduló a reformfolyamatok tartalma.....	31
2. A társadalombiztosítási rendszer reformja a kelet-közép európai posztkommunista államokban.....	35
4. § A társadalombiztosítás története Magyarországon.....	39
1. A biztosítás kezdeti formái az I. világháborúig.....	39
2. A társadalombiztosítás alakulása a két világháború között.....	42
3. A II. világháborút követő átalakulás.....	47
4. Társadalombiztosítás a rendszerváltást követően.....	52

II. RÉSZ – AZ EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁS RENDSZERE NYUGAT-EURÓPÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON	61
1. § Az egészségbiztosítás uniós rendezése és a reformirányzatok.....	61
1 Az egészségbiztosítás jogi szabályozása az EU régi tagállamaiban..	61
1.1 Az egészségbiztosítás és intézményrendszerének felépítése a régi tagállamokban.....	61
1.2.A betegbiztosítási-tagsági jogviszony tartalma, jellege és szerkezete.....	65
1.3.A betegségi biztosítás (segélyezés) finanszírozása és a járulékfizetés rendszere, szabályai.....	67
1.4.A szolgáltatások rendszerezése és az egyes szolgáltatások részletes tartalma	68
1.5.A betegpénztári orvosi jog- és orvosmonopólium	73
2. Az egészségbiztosítás reformjának megvalósítási kísérletei az Unió régi és új tagállamaiban.....	74
2.1. Az egészségbiztosítás uniós reformirányvonala a holland, a szlovák és a visszavont magyar reformtörvény tükrében.....	74
2.2. Milyen reformmegoldás állna összhangban a kelet-közép európai új tagállamok érdekeivel és a magyar jog szemszögéből ?.....	78
2. § A kötelező egészségbiztosítás rendszere és ellátásai Magyarországon..	84
1. Alapelvek	84
2. Az egészségügyi szolgáltatások	85
2.1. A térítésmentesen igénybe vehető egészségügyi szolgáltatások	86
2.1.1 A betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló ellátások.....	87
2.1.2. Gyógykezelés céljából végzett ellátások	88
2.1.3 Egyéb egészségügyi szolgáltatások	91
2.2 Árhoz nyújtott támogatással igénybe vehető szolgáltatások.....	92
2.2.1. Gyógyszerek árához nyújtott támogatás	93
2.2.2. Utazási költségtérítés	93
2.3. Részleges térítés mellett igénybe vehető egészségügyi szolgáltatások.....	94
2.4. Méltányosságból igénybe vehető egészségügyi szolgáltatások	95
2.5. Külföldön történő gyógykezelés	96
2.5.1 Külföldi tartózkodás alatt bekövetkezett betegség esetén történő gyógykezelés	96
2.5.2 Külföldre történő utazás a gyógykezelés céljából	98
2.6. Közös szabályok: az egészségügyi szolgáltatásra való igény érvényesítése.....	98
3. Az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai	99
3.1. Az ellátásra való jogosultság, az igény érvényesítése.....	99

3.1.1. Több ellátásra való jogosultság	99
3.1.2 Az igény érvényesítése, az ellátások folyósítása	99
3.2 A terhességi gyermekágyi segély.....	100
3.2.1. A terhességi gyermekágyi segélyre való jogosultság	100
3.2.2 A terhességi.gyermekágyi segély mértéke.....	101
3.3. A gyermekgondozási díj (GYED).....	102
3.3.1. A gyermekgondozási díjra való jogosultság.....	102
3.3.2. A gyermekgondozási díj mértéke	103
3.4. A táppénz.....	104
3.4.1. A keresőképtelenség fogalma	104
3.4.2. A táppénzre való jogosultság, a táppénz időtartama.....	105
3.4.3 A táppénz mértéke	106

III. RÉSZ – A NYUGDÍJRENDSZER ÉS A NYUGDÍJBIZTOSÍTÁS 109

1. § A nyugdíjrendszer szabályai Európában	109
1. A nyugdíjbiztosítás nyugat-európai és amerikai rendszere	110
2. Az öregségi nyugdíj szabályai az Unió régi tagállamaiban.....	119
3. Rokkantsági nyugdíj az Unió régi tagállamaiban.....	129
4. Özvegyi nyugdíj, árvaellátás és más hátrahagyottakról való gondoskodás, valamint a temetési segély.....	135
5. A nyugdíjjal összefüggő egyéb segélyek, pótlékok és szolgáltatások	137
2. § <i>A nyugdíjrendszer és a nyugdíjbiztosítás</i>	142
2.1. A nyugdíjrendszer elméleti megközelítése	142
2.1.1. A magyar nyugdíjrendszer fogalma és felépítése	142
2.1.2. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer	146
2.1.3. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer alapelvei.....	147
2.2. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer szolgáltatásai	149
2.3. Az öregségi nyugdíj	151
2.3.1. Az öregségi nyugdíj fogalma.....	151
2.3.2. Az öregségi nyugdíj feltételei I: a nyugdíjkorhatár	152
2.3.3. Az öregségi nyugdíj feltételei II: a szolgálati idő.....	153
2.3.4. Kivételek az öregségi nyugdíj feltételei alól, avagy a speciális öregségi nyugdíj-típusok.....	155
2.3.5. Az öregségi nyugdíj kiszámítása és mértéke	161
2.3.6. A speciális öregségi nyugdíj-típusok mértéke és kiszámítása	166
2.4. A rokkantsági és a baleseti rokkantsági nyugdíj	168
2.4.1. A rokkantsági és a baleseti nyugdíj fogalma	168
2.4.2. A rokkantsági nyugdíj	169
2.4.3. A baleseti rokkantsági nyugdíj	178

2.5. A hozzátartozói ellátások rendszere.....	181
2.5.1. A hozzátartozói ellátások fogalma.....	181
2.5.2. Az özvegyi nyugdíj.....	182
2.5.3. Az árvaellátás	184
2.5.4. A szülői nyugdíj	185
2.6. A nyugellátások emelése.....	186
2.6.1. A 2013. január 1. előtt megállapított nyugellátások évenkénti emelése.....	186
2.6.2. A 2013. január 1. után megállapított nyugellátások évenkénti emelése.....	188
2.7. Az igényérvényesítés szabályai	188
2.7.1. Az igényérvényesítésről általában	188
2.7.2. Az eljárás megindítása.....	188
2.7.3. Illetékesség az igényérvényesítés során.....	189
2.7.4. Az ellátások folyósítása	191
2.7.5. Döntések az igényérvényesítés során	192
2.7.6. Az ellátások folyósításának szüneteltetése	192
2.7.7. Visszafizetési és megtérítési kötelezettség	194
2.8. A kötelező magánnyugdíjrendszer.....	195
2.8.1. A magánnyugdíj-pénztárak szolgáltatásai	196
2.8.2. A kedvezményezett	198
2.9. A társadalombiztosítás privatizálásának terve és kritikája.....	200

IV. RÉSZ – BALESETI ELLÁTÁSOK RENDSZERE EURÓPÁBAN ÉS MAGYARORSZÁGON 201

1. § Az üzemi balesetbiztosítás nyugat-európai rendszere.....	201
1. Általános alapvetés.....	201
2. A baleset és a foglalkozási ártalom, valamint következményeinek biztosítási eseménykénti értékelése – az okozati összefüggés és bizonyítás kérdése	204
3. Üzemi baleset és foglalkozási betegség esetére járó szolgáltatások általános jellemzése.....	208
4. Az egyes szolgáltatások	209
2. § A magyar balesetbiztosítási rendszer.....	212
1. Baleseti ellátások feltételei.....	212
2. Baleseti ellátásra jogot adó esetek.....	212
2.1. Baleseti ellátásra okot adó balesetek	214
2.1.1 Üzemi baleset, és üzeminek minősülő balesetek	214
2.1.2 Foglalkozási betegség.....	218
3. Baleseti ellátásra jogosultak	219
4. Baleseti ellátások.....	219

4.1 Baleseti egészségbiztosítási ellátások	219
4.1.1. Baleseti egészségügyi szolgáltatás	220
4.1.2. Baleseti táppénz.....	220
4.1.3. Baleseti járadék	222
4.2 Baleseti nyugdíjszolgáltatások.....	224
4.2.1. Baleseti rokkantsági nyugdíj	224
4.2.2. Hozzá tartozói baleseti nyugellátások	226

V. RÉSZ – FELELŐSSÉGI SZABÁLYOK, JOGORVOSLAT 229

1. § A felelősség szabályai	229
1. A felelősség elemei	229
1.1. A kár fogalma	230
1.2. Bizonyítási teher	231
2. Jogalap nélkül kifizetett ellátás visszafizetése, megtérítése	231
2.1 A visszafizetés, megtérítés elhatárolása.....	231
2.2 Jogalap nélkül kifizetett <i>egészségbiztosítási</i> ellátás visszafizetése	232
2.3 Jogalap nélkül felvett nyugellátás visszafizetés	233
3. Jogszerűen kifizetett ellátás megtérítése	233
3.1 A foglalkoztatók megtérítési kötelezettsége a jogszerűen kifizetett baleseti ellátások tekintetében	233
3.2 Jogszerűen kifizetett egyéb ellátások megtérítése.....	236
4. Késedelem ,mulasztás következményei	236
5. A követelés érvényesítése	238
6. Mérséklés, elengedés.....	239
2. § Jogorvoslat, bírászkodás.....	240
1. A jogorvoslat általános kérdései.....	240
2. Jogorvoslati fórumok	240
2.1 Nyugellátással kapcsolatos jogorvoslati rendszer	241
2.2 Egészségbiztosítás jogorvoslati rendszere	242
3. A társadalombiztosítási határozatok bírósági felülvizsgálata.....	243
4. Jogorvoslat kizártsága	244

VI.RÉSZ – A CSALÁDTÁMOGATÁSI ELLÁTÁSOK SZABÁLYAI247

1. § Családtámogatási ellátási formák.....	247
1. Bevezetés	247
2. Családi pótlék.....	248
2.1. Jogosultság.....	248
2.2. A családi pótlék összege	249
3. A gyermekgondozási támogatás.....	251
3.1. Gyermekgondozási segély	251

3.2. Gyermeknevelési támogatás	252
3.3. Közös szabályok	252
4. Anyasági támogatás	252
2. § Hatásköri és eljárási szabályok	254
1. Az igényelbírálás szabályai	254
2. Jogalap nélkül igénybe vett ellátás	255
3. Jogorvoslat	256

VII. RÉSZ – A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS KOORDINÁCIÓJA EURÓPAI UNIÓBAN

1. § A szociális biztonsági rendszerek koordinációja.....	258
1. A szociális biztonsági rendszerek koordinációjának alapelvei	258
2. A szociális biztonsági rendszerek koordinációjának területi hatálya ..	259
3. A szociális biztonsági rendszerek koordinációjának személyi hatálya	260
4. A szociális biztonsági rendszerek koordinációjának tárgyi hatálya	260